

Prognoza Ekonomiczna ZPP

2021/2022

- Bezrobocie
- Inflacja
- Wzrost PKB
- Stopa inwestycji

Streszczenie

Spowolnienie gospodarcze w 2020 roku w Polsce okazało się łagodniejsze niż to na poziomie średniej unijnej. PKB Polski w 2020 roku spadło o zaledwie o 2,8%, podczas gdy PKB strefy euro skurczyło się o 6.6%.

Polska gospodarka weszła w pandemię COVID-19 w relatywnie dobrej pozycji w porównaniu do innych gospodarek. Najważniejszym czynnikiem, dzięki któremu recesja w Polsce w 2020 roku była łagodniejsza był niski udział sektorów czasowo włączonych z działalności jako skutek przeciw pandemicznych restrykcji w wytwarzaniu wartości dodanej w PKB oraz struktura eksportu stanowiąca w większości dobra konsumpcyjne i relatywnie łagodne przejście kryzysu przez naszego głównego partnera handlowego jaki są Niemcy.

Dynamicznie zmieniająca się sytuacja makroekonomiczna bezpośrednio oddziałuje na kondycję sektora przedsiębiorstw. Celem dokładniejszego zrozumienia procesów zachodzących w otoczeniu przedsiębiorstw ZPP postanawia publikować swoją własną prognozę ekonomiczną na dwa kolejna lata.

Prognoza została opracowana na bazie autorskiego modelu ekonometrycznego (opis metodologii znajduje się w dokumencie) i obejmuje kluczowe wskaźniki makroekonomiczne, tj. stopę bezrobocia, stopę inflacji, stopę wzrostu PKB oraz stopę inwestycji (w relacji do PKB). Odczyt bieżącej prognozy prezentuje się następująco.

Bezrobocie

2021: 6,1%

2022: 5,9%

Inflacja

2021: 4,0%

2022: 3,1%

Wzrost PKB

2021: 4,0%

2022: 5,1%

Stopa inwestycji (jako % PKB)

2021: 16%

2022: 17,2%

Na podstawie wyników prognozy na lata 2021-2022 można wskazać na trzy czynniki, które w największym stopniu będą wpływać na kondycję przedsiębiorstw w tym czasie: silne załamanie

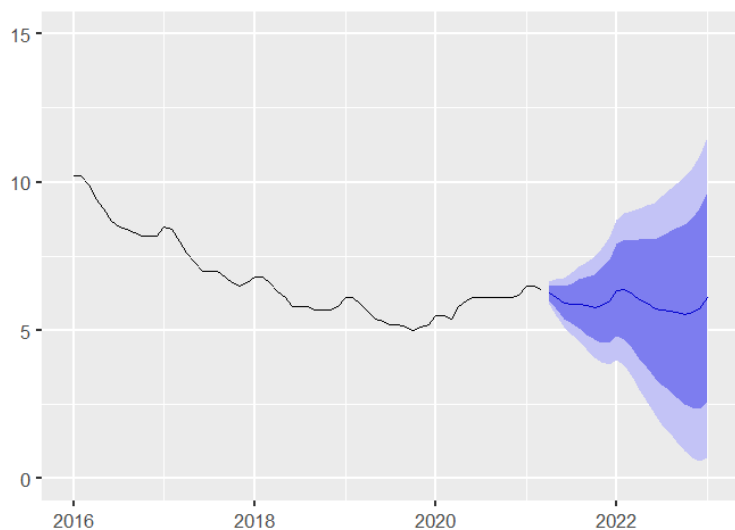
inwestycji przedsiębiorstw w okresie kryzysu i przyszłe oddziaływanie pokryzysowych pakietów proinwestycyjnych kierowanych do konkretnych branż, presja płacową jako efekt wysokiej inflacji, niedopasowania struktury podaży do popytu na zmieniającym się rynku pracy i niskiej stopy bezrobocia, niejednorodna inflacja silniej uderzająca w sektory przemysłowe i te które nie mogą swobodnie kształtować cen sprzedaży swoich produktów i usług lub łatwo renegecować umów.

Stopa bezrobocia

Chociaż stopa bezrobocia w Polsce według danych BAEL w kwietniu 2021 była najniższa spośród grona państw Unii Europejskiej, to sytuacja na rynku pracy nie jest tak jednoznacznie pozytywna. Przy zestawieniu liczby wakatów na rynku z liczbą bezrobotnych widać, że w Europie jesteśmy na dużo gorszej pozycji, niż wynikałoby to z naszego pierwszego miejsca pod względem stopy bezrobocia. Jako efekt niedopasowania struktury podaży do popytu na rynku pracy mamy do czynienia obecnie z silną presją płacową, szczególnie jeśli chodzi o wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Dodatkowo wysoka inflacja również wywiera wpływ na dynamikę wynagrodzeń.

W naszej prognozie w miesiącach letnich przewidujemy dalszy spadek stopy bezrobocia liczonej według Polskich urzędów pracy do 5.8% w sierpniu, natomiast II połowie 2021 roku oczekujemy lekkiego wzrostu bezrobocia do 6.5% powodowanego głównie czynnikami sezonowymi. W 2020 roku spodziewamy się, że stopa bezrobocia wyniesie 5.9% i będzie ona nieco niższa niż w 2021. Przyczyną dalszego spadku średniorocznej stopy bezrobocia jest kontynuacja jej trendu spadkowego związana ze stopniowym ubywaniem liczby osób w wieku produkcyjnym.

Stopa bezrobocia według urzędów pracy

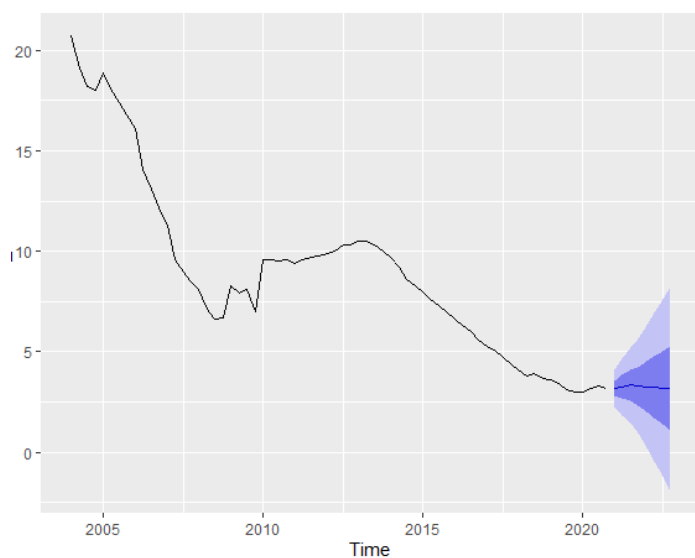
6.1

Stopa bezrobocia
2021

5.9

Stopa bezrobocia
2022

Stopa bezrobocia według BAEL

3.3

Stopa bezrobocia
2021

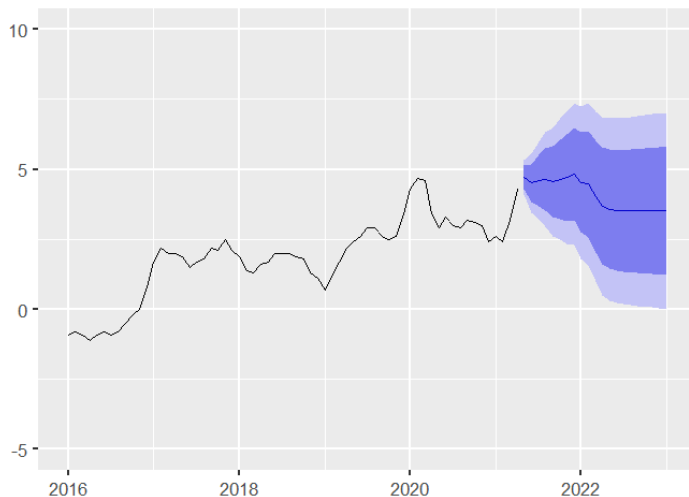
3.2

Stopa bezrobocia
2022

Wskaźnik cen konsumpcyjnych

Oczekujemy, że dynamika wzrostu wskaźnika cen konsumpcyjnych napędzana dodatkowo przez otwarcie zamrożonych do niedawna sektorów usługowych, które będą chciały odrobić straty utrzyma się na poziomie powyżej 4%, osiągając maksimum 4.5% w grudniu. W dłuższym horyzoncie czasowym dynamika ta powróci do średniej zatrzymując się na poziomie około 3% w II połowie 2022 roku.

Wpływ dużej inflacji na kondycję finansową firm nie jest jednorodny. Zależy od kształtowania się poziomu cen dóbr i usług produkcyjnych w odniesieniu do cen sprzedawanych produktów. W obecnej sytuacji mamy do czynienia z wyraźną rozbieżnością pomiędzy kształtowaniem się poziomu wskaźnika cen usług oraz cen produkcji przemysłowej. Niejednorodna inflacja silniej uderzy w sektory przemysłowe i te które nie mogą swobodnie kształtować cen sprzedaży swoich produktów i usług

4.0

CPI
2021

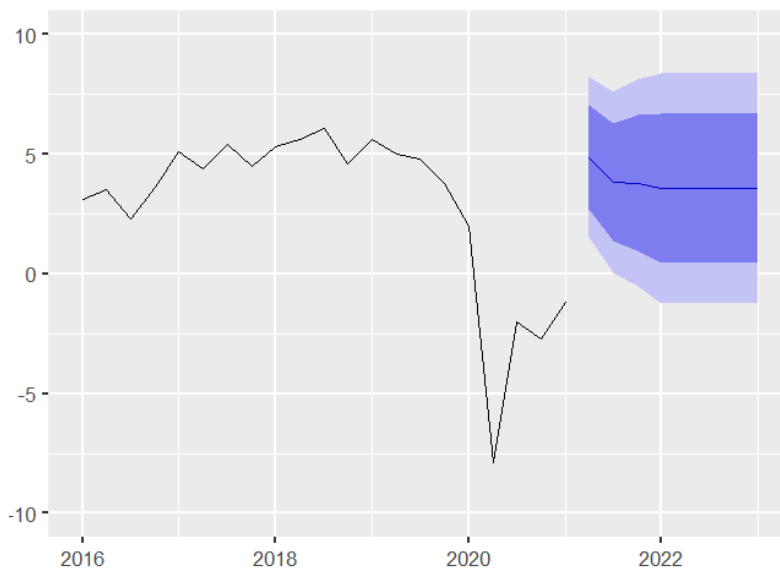
3.1

CPI
2022

Realny PKB

Spowolnienie gospodarcze w 2020 roku w Polsce okazało się łagodniejsze niż to na poziomie średniej unijnej. PKB Polski w 2020 roku spadło o zaledwie o 2,8%, podczas gdy PKB strefy euro skurczyło się o 6.6%. Polska gospodarka weszła w pandemię COVID-19 w relatywnie dobrej pozycji w porównaniu do innych gospodarek. Najważniejszym czynnikiem, dzięki któremu recesja w Polsce w 2020 roku była łagodniejsza był niski udział sektorów czasowo włączonych z działalności jako skutek przeciw pandemicznych restrykcji w wytwarzaniu wartości dodanej w PKB oraz struktura eksportu stanowiąca w większości dobra konsumpcyjne i relatywnie łagodne przejście kryzysu przez naszego głównego partnera handlowego jaki są Niemcy.

Kluczowe znaczenie w prognozie dynamiki wzrostu PKB w 2022 roku ma uwzględnienie środków z Krajowego Planu Odbudowy i Budowania. W prognozie przyjęto 2022 roku inwestycje dodatkowe związane z programem wyniosą 22,7 mld zł. Efektem bezpośrednim jest wzrost o 0.8% PKB inwestycji oraz związany z nią dodatkowe efekty mnożnikowe, w tym wzrost konsumpcji gospodarstw domowych o dodatkowe 0.4% PKB. Przewidujemy, że całkowity wpływ KPO w 2022 wyniesie dodatkowe 1.2% PKB

4.0

Realny PKB
2021

5.1

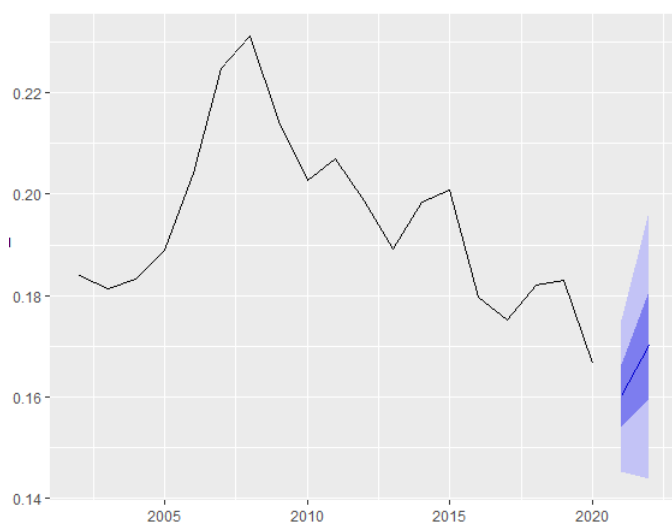
Realny PKB
2022

Inwestycje

Jak pokazują wyniki ankiety, pandemia COVID-19 miała duży wpływ na sytuację biznesową małych firm i wiele z nich znalazło się w sytuacji kryzysowej. Według ankiety przeprowadzonej przez Comarch aż 59% spośród tych firm istotnie ograniczyło lub anulowało plany inwestycyjne na lata 2020-2022.

Spójnie z wynikami badań ankietowych oczekujemy spadku w 2021 udziału inwestycji. W 2020 prognozujemy 16.0% udział inwestycji w PKB oraz późniejsze ich odbicie do poziomu z przed pandemii w 2022 roku, czyli do 17.0%. Efektem bezpośrednim KPO w 2022 będzie wzrost nakładów inwestycyjnych o 22,9 mld zł, który w 2022 przełoży się na o 0.8% PKB wzrostu inwestycji. Poza egzogenicznym efektem płynącym z dodatkowego szoku inwestycyjnego za pozostałą część wzrostu inwestycji odpowiada zakładany niski poziom stóp procentowych, pokryzysowy wzrost importu przez strefę euro naszych produktów, wysoka dynamika płac oraz charakterystyki szeregu danych o inwestycjach.

Inwestycje w relacji do PKB

16.0

Inwestycje/PKB
2021

17.2

Inwestycje/PKB
2022

Metodologia

Dane

W modelu wykorzystano w większości przypadków stanowią dane kwartalne, a w kilku przypadkach są to dane miesięczne. Miesięczne uprzednio endogeniczne zmienne modelu dotyczące stopy bezrobocia oraz wskaźników cen zmiennych endogenicznych modelu przekształcono w dalszych etapach obliczeń poprzez ich właściwą agregację do danych kwartalnych, po której stają się one zmiennymi egzogenicznymi w kolejnych równaniach modelu. Długość szeregów dobrano w taki sposób, by były one dostatecznie długie – minimum 81 obserwacji oraz rozpoczynały się w okresie, gdy Polska stała się już w pełni rynkową gospodarką. Wpływ odstających obserwacji stanowiących anomalie od długookresowych trendów w przypadku niektórych zmiennych zdecydowano się skorygować poprzez wprowadzenie do równań zamiennych zerojedynkowych na dalszych etapach. Wszystkie zmienne pochodzą z ogólnodostępnych baz danych GUS, Eurostat, OECD, IMF.

Tabel 1. Dane wykorzystywane w modelu

Lp.	Zmienna	Długość szeregu
1.	Stopa bezrobocia według urzędów pracy	01.2000-04.2021
2.	Wskaźnik cen dóbr i usług konsumpcyjnych	01.2000-04.2021
3.	Ludność w wieku produkcyjnym	01.2000-04.2021
4.	Wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu	01.2000-04.2021
5.	Średni kurs walutowy EURO/PLN	01.2000-04.2021
6.	Realny produkt krajowy brutto	IQ 2002-1Q 2022
7.	Eksport z Polski	IQ 2002-1Q 2022
8.	Import do Polski	IQ 2002-1Q 2022
9.	Inwestycje	IQ 2002-1Q 2022
10.	Konsumpcja prywatna	IQ 2002-1Q 2022
11.	Konsumpcja publiczna	IQ 2002-1Q 2022
12.	Zapasy	IQ 2002-1Q 2022
13.	Term of trade	IQ 2002-1Q 2022
14.	Średnia cena baryłki ropy	IQ 2002-1Q 2022
15.	Ceny importu	IQ 2002-1Q 2022
16.	Ceny eksportu	IQ 2002-1Q 2022
17.	Produkcja budowlano-montażowa	IQ 2002-1Q 2022
18.	Wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu	IQ 2002-1Q 2022
19.	Stopa procentowa	IQ 2002-1Q 2022

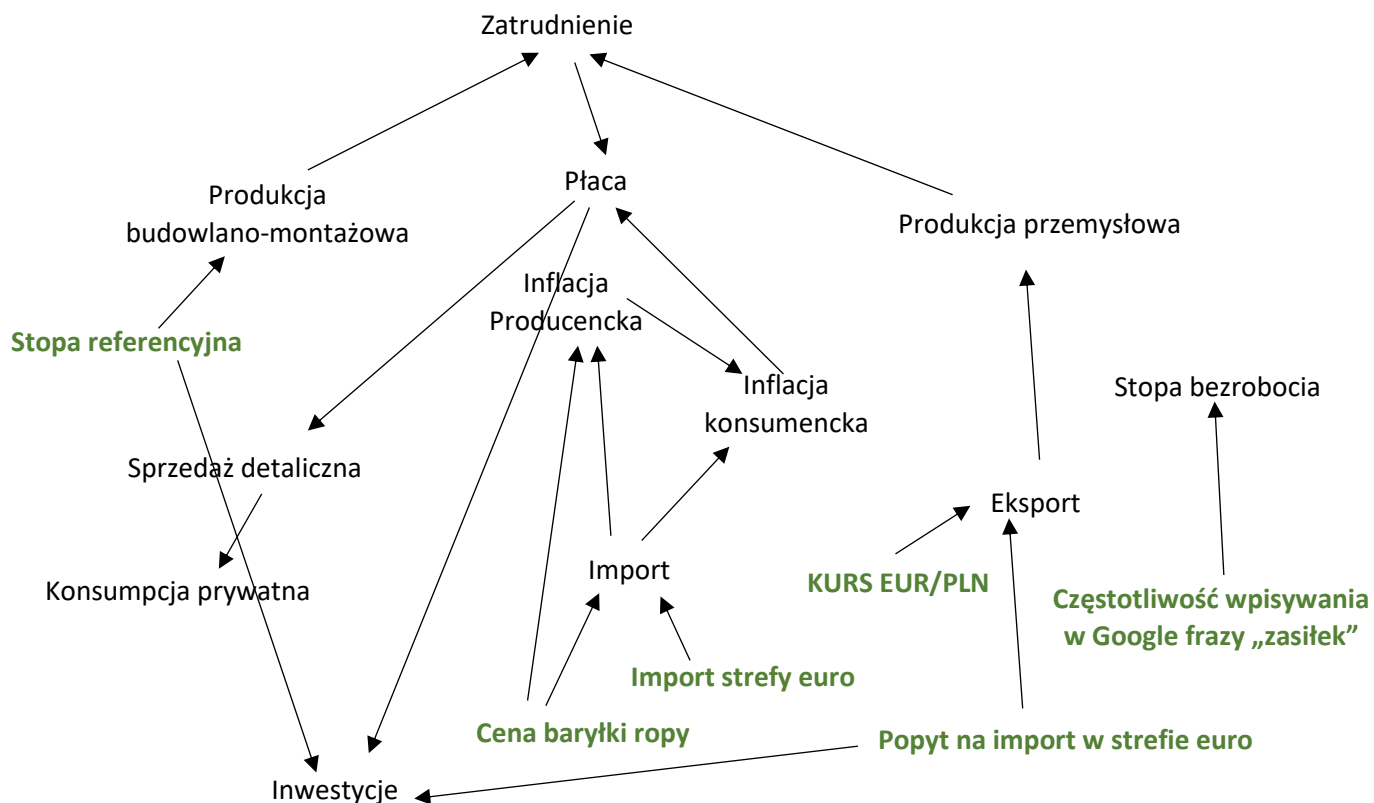
Źródło: Opracowanie własne.

Postać modelu

Podstawowa struktura zależności zmiennych w modelu została przedstawiona na Rysunku 1. Strzałki oznaczają postulowany kierunek zależności między zmiennymi. Kolorem zielonym zostały oznaczone zmienne egzogeniczne modelu. Założenia dotyczące zmiennych egzogenicznych w przypadku prognozowanego kształtowania się stopy referencyjnej NBP kursu EUR/PLN oraz ropy naftowej oparto na medianie prognoz Polskich ośrodków analitycznych zebranych w ostatniej ankiecie makroekonomicznej NBP. W przypadku dynamiki oczekiwanego wzrostu popytu na nasz eksport do strefy euro wartość tę oparto na ostatniej wiosennej prognozie Komisji Europejskiej.

Każde z równań jest uzupełnione o zmienne opóźnione w zależności od specyfikacji konkretnego równania modelu. Równania modelu w większości przypadków przyjmują postać modeli autoregresyjnych modeli z korektą błędem oraz modele ARIMAX, czyli modeli autoregresji i średniej ruchomej rozszerzonych o zmienne egzogeniczne. Prognozy punktowe rozszerzono o przedziały prawdopodobieństwa odpowiednio 80% i 95% na podstawie prawdopodobieństwa geometrycznego.

Rysunek 1. Schemat zależności w modelu

Źródło: Opracowanie własne

Prognoza stopy bezrobocia została wykonana za pomocą ekonometrycznego modelu szeregów czasowych ARIMAX (ang. Autoregressive integrated moving average model). Model ten stanowi rozszerzony model ARIMA poprzez włączenie egzogennych zmiennych x . Model ARIMAX(p, d, q) dla niektórych szeregów czasowych danych y_t i danych egzogennych x_t , gdzie p jest liczbą opóźnień autoregresywnych, d jest stopniem różnicowania i q jest liczbą średnich ruchomych. W przypadku stopy bezrobocia wykorzystano dodatkową zmienną egzogeniczną odzwierciedlającą częstotliwość wpisywania w wyszukiwarkę Google frazy „zasilek”. Wykorzystany do prognozy model stopy bezrobocia przyjmuje specyfikę ARIMAX(1,1,1)

$$y_t = (1 + \beta_1) \cdot y_{t-1} - \beta_1 \cdot y_{t-2} + \varphi \cdot \varepsilon_{t-1} + \varepsilon_t + \alpha \cdot x_t$$

Gdzie:

y_t - to stopa bezrobocia w okresie t , t to jeden miesiąc

y_{t-1} , y_{t-2} - to stopa bezrobocia kolejno w okresie $t-1$ i $t-2$

x_t - to zmienna egzogeniczna, częstotliwość wpisywania frazy „zasilek”

W pierwszym etapie zbudowano optymalne modele ARIMA dla badanej zmiennej, wykorzystując w tym celu standardową procedurę AUTO.ARIMA pozwalającą na automatyczny wybór najlepszego równania modelu (procedura ta jest zaimplementowana w ogólnodostępnych modułach dla wielu pakietów statystyczno-ekonometrycznych). Zastosowanie procedury pozwala na wyodrębnienie składowych szeregu czasowego, tj. trendu/cykli, wahań sezonowych oraz wahań przypadkowych. Dzięki temu można wskazać ogólne tendencje rozwojowe i zmierzyć amplitudę wahań sezonowych badanych zjawisk. Następnie do otrzymanych modeli wprowadzono dodatkowe zmienne egzogeniczne – uzyskując w ten sposób modele typu ARIMAX.

Model 1. Wyniki estymacji modelu ARIMAX stopy bezrobocia

Estymacja ARMAX, wykorzystane obserwacje 2004:1-2021:3 (N = 81)

Zmienna zależna: zasilek

Coefficients:

	arl	ma1	sarl	sma1	xreg
	0.0025	0.1016	0.0025	0.1016	0.0052
s.e.	0.3770	0.3847	0.3770	0.3847	0.0010

sigma^2 estimated as 0.04674: log likelihood = 23.07, aic = -36.13

Training set error measures:

	ME	RMSE	MAE	MPE	MAPE	MASE	ACF1
Training set	-0.0006766984	0.2151601	0.1696305	0.03693117	1.595224	0.7160632	0.001231394

Prognoza wskaźnika CPI została wykonana za pomocą ekonometrycznego modelu szeregów czasowych ARIMAX (ang. Autoregressive integrated moving average model) powracającego do długookresowej średniej. W przypadku CPI wykorzystano dodatkowe zmienne egzogeniczne inflację producencką oraz import. Wykorzystany do prognozy wskaźnika cen konsumenckich przyjmuje specyfikę ARIMAX(1,1,1)

$$y_t = (1 + \beta_1) \cdot y_{t-1} - \beta_1 \cdot y_{t-2} + \varphi \cdot \varepsilon_{t-1} + \varepsilon_t + \alpha_1 \cdot x_t + \alpha_2 \cdot z_t$$

Gdzie:

y_t - to wskaźnik CPI w okresie t, t to jeden kwartał

y_{t-1} , y_{t-2} - to wskaźnik CPI kolejno w okresie t-1 i t-2

x_t - to zmienne egzogeniczne w okresie t

z_t - to import w okresie t

Model 2. Wyniki estymacji modelu ARIMAX wskaźnika CPI

Estymacja ARMAX, wykorzystane obserwacje 2002:1-2021:3 (N = 81)

Coefficients:

arl	mal	sarl	xreg	
0.0331	0.1413	0.0331	0.0052	
s.e.	0.2757	0.2448	0.2757	0.0010

sigma^2 estimated as 0.04675: log likelihood = 23.05, aic = -38.09

Training set error measures:

	ME	RMSE	MAE	MPE	MAPE	MASE	ACF1
Training set	-0.0006789225	0.2151801	0.1696635	0.03690483	1.595479	0.7162027	0.002247548

Równanie strony popytowej gospodarki:

$$\text{PKB} = \text{Inwestycje} + \text{Konsumpcja prywatna} + \text{Konsumpcja publiczna} + \text{Expor} + \text{Import} + \text{Zapasy}$$